

16576

DE
JESV CHRISTI
SAPIENTIA

IN ELIGENDIS
ET
PRAEPARANDIS APOSTOLIS
CONSPICVA

DISQVISITIO
QVAM
EXERCITATIONI ORATORIAE

D. XX. OCTOBR. A MDCCKLIX

H. X. ANTEMERID.

IN

GYMNASIO REFORMATORYM

REGIO

INSTITVENDAE

PRAEMISIT

GEORGIVS JACOBVS PAVLI

REG. REF. GYMN. RECTOR.

MARIEN-
BIBLIOTHEK
ZU HALLE.

HALAE MAGDEBVRGICAE,

LITTERIS EMANVELIS SCHNEIDERI.

H576

§. I.

eginae Arabiae studium, Salomonis sapientiam vel ex ministrorum delectu, eorumque institutis ac muneribus cognoscendi, cum ab ipso probetur Seruatore nostro a) : operam certe non perdemus, istius sapientiam, qui Salomone & maior erat & longe sapientior, vel ex Apostolorum electione atque institutione demonstrari. Fuerunt iam inde ab Apostolorum aeuo, qui de Jesu Christo disquisitiones in medium proferebant superuacuas, ex quibus nulla fides fumeret incrementa. b) Non est huius generis quaestio iam iam a nobis pertractanda. Christi nimirum peruestigantes sapientiam, Patrem, qui eum misit, ipsum celebramus, eumque esse veracem, obfirmamus. c) Hoc insuper ad nos ex hacce inquisitione redundabit commodum, vt veritati religionis Christianorum constabiliendae hoc ipso inseruiatur, cum, quanta prudentia primorum doctrinae nostrae testium delectus sit habitus, indagamus. Hinc & viri isti cordati, de re Christiana optime meriti, qui religionis nostrae ediderunt Apologias, de conditione & virtutibus Apostolorum agere non neglexerunt: ea tamen praecipue mente, vt eorum testimonium fide esse quam dignissimum, commonstrarent. d) Nos vero, ne centies dicta repetamus ac post

a) 1 Reg. X. 4. 5. 6. 8. Luc. XI. 31.

b) 1 Tm. I. 4.

c) Ioh. III. 33. 34.

d) Vid. Abbadie Von der Wahrheit der Christl. Relig. T. II. p. 17. & alibi. Ditton Von der Wahrheit der Christl. Rel. aus Christi Auferstehung. P. III. Cap. IV. Sect. 8.

8576
post Homerum Iliada scribere videamur, sapientiam modo Christi in eligendis & praeparandis Apostolis conspicuam, in gloriam Redemptoris nostri, cuius in cognitione thesauri sapientiae iacent reconditi, praedicabimus.

§. II.

Tribus nostras hac de re meditationes absoluemus capitibus. Ostendemus 1. propositum Christi quale fuerit in creandis Apostolis 2. ipsam electionem huic proposito fuisse consentaneam ideoque sapienter institutam. 3. Tandem, qua Christus ratione Apostolos electos ad id muneris obeundum sensim praeparauerit. Sequemur solum, ut par est, sacrum codicem ducem, ex hoc quae Apostolorum fuerit conditio edocti, non potuisse prudentius in hac agi electione atque institutione, indicabimus.

§. III.

Christi in Apostolis eligendis scopus fuit princeps, ut haberet, qui res ipsius gestas, doctrinam, vitae rationem ac miracula, quae omnia oculis ipsi surpassent, attestarentur. Hinc a Joanne baptizatus, & a Patre O. M. Messias declaratus statim discipulorum duodecim, Apostolos vocatos, a reliquorum numero segregavit, e) quos omnium itinerum voluit esse comites. Quum scilicet Dei filio, dum in his terris moraretur, plures res divina virtute ab eo gestas, occultare placeret: testes essent, qui suo tempore haec omnia palam facerent, necesse omnino erat. Eam ob causam statim inito doctoris munere Apostoli sunt denominati: ab initio vna cum eo erant, ut testimonium de ipso reddere possent. f) Testes ante a Deo designatos ea propter Petrus se sociosque apud Cornelium appellat. g)

§. IV.

Huic fini alter erat annexus: ut, quod Christus erat exorsus, per-texerent, Evangelium pure annunciando, eiusque veritatem diuinam miraculis confirmando & vbique terrarum cœtus Christo sacros excitando. h) Regnum caelorum appropinquasse, Christus dum in vivis esset, praedicabant. i) Ipso autem in caelum euecto, Deum, suum ex morte
* 2 exci-

e) Luc. VI. 13. Matth. III. 13. sq. IV. 18. sq. Act. I. 27.

f) Ioh. XV. 27.

g) Act. X. 41.

h) Ioh. IV. 38. Marc. XVI. 15 - 18.

i) Matth. X. 7.

excitasse filium; ac in eum vt nemo non crederet, per ipsos iubere, omnibus celebrabant sermonibus. k)

§. V.

Sic rationibus rite subductis, quale Apostolorum ac caeterorum Christi discipulorum fuerit discrimen, absque negotio intelligemus. Primo enim Apostoli erant primae admissionis amici, indiuisi Seruatoris comites, qui eum nunquam non sequuti, omnia ab eo perpetrata miracula viderant, cunctos eius sermones auscultarant, & quicquid ei eueniebat, praesentes perciperant. Reliqua vero discipulorum cohors rarius Christum conuenire solebant. Tum quoque in Euangelio praedicando maior Apostolorum erat virtus atque reliquorum: & hoc ipso, quod nunciabant, quae cuncta sensibus hauserant, l) & quod Spiritus sancti donis abundantius erant donati. Plures callebant linguas, vim miracula patrandi in alios conferre, & hinc soli nouas condere ecclesias poterant. m)

§. VI.

Haec duo in Apostolo requirebantur. Prius quidem paucis aliis quoque competeat, sed solum saltem, Apostolum non constituebat, id quod ex Matthiae patet electione. n) Hinc Paulum quoque Apostolis esse accensendum apparet. Nam eadem virtute Evangelii egit praedicatorem, nouos Christianorum coetus constituit quam plurimos, et Spiritus S. dona manuum impositione impertiuit. o) Licet autem rerum a Christo gestarum Spectator non fuisset, testis nihilo secius erat fide dignus, quod non ex humana institutione, sed diuina reuelatione Christum cognouerat, quid? quod viderat. p) Hinc Apostolum sese nominat, nec ab hominibus electum, nec per homines institutum, sed per Jesum Christum & Patrem. q) Quoniam tamen prior Apostoli character ipsi, post Christi demum exaltationem electo, deesse videretur: a maleuolis quibusdam obrectabatur, clamantibus, Paulum falso honorem Apostoli ambire, et coetus christianos ab eo conditos illis, quorum conditores reliqui existerint Apostoli, esse dignitate inferiores. Hisce clamoribus ne ecclesia Christi perturbaretur,

k) Act. XVII. 31.

l) 2 Petri I. 16. 18. 19. 1 Ioh. I. 1. 3.

m) 1 Cor. XIV. 18. Act. II. 14. 17.

n) Act. I. 21. 26.

o) Rom. XV. 18. 20. 1 Cor. XV. 10. 2 Cor. XII. 12. 13. 2 Tim. I. 6.

p) Act. IX. 3. Iq. XXVI. 15. 16.

q) Gal. I. 1.

26576

recur, Paulus suam dignitatem, Apostolicae parem, passim laudibus exultat: id quod, his recte consideratis, eum *Philosofus* reum minime facit, cum hoc in negotio non suam, sed totius Christianorum reipublicae rem egerit. r)

§. VII.

Nec itaque vel in ipso Juda (id quod hic monemus, quia nulla post haec proditoris fiet mentio) eligendo, Christus sine suo excidit. Emissus enim et hic fuit, qui coeli regnum aduenisse declararet. s) Testimonium insuper tulit egregium de inculpatis magistri sui moribus, eiusdemque innocentia: quod testimonium ab Apostolo, intimo quondam amico, impio post proditore et ob id ipsum desperabundo prolatum, est omnino grauissimum. Resurrectionis quidem testis qui fieret, dignus non erat perditus ille filius, t) sed hoc testimonium prioris tantum erat continuatio, et haec prouincia isti ubique obtingere minus poterat, qui ante id temporis vitam infeliciter finierat.

VIII.

Huic Christi proposito, quo de haecenus egimus, ipsa Apostolorum electio respondit, h. e. istiusmodi viros Christus delegit Apostolos, qui omnium minime suspecti erant testes, quique ipsius gauisi institutione ad constituendum Dei in terris regnum fieri poterant idonei. Haec ut melius intelligantur, ac Christi exinde sapientia (quae in eo elucet, quum mediis ad scopum ducentibus utimur optimis) cognoscatur: ex Evangelii Scriptoribus, qui tandem a Christo fuerint delecti, quae Apostolorum, quum ad Seruatorem accederent, fuerit conditio, quis vitae cultus, qui mores, adnotemus, haec cuncta Scopo Christi fuisse congrua comonstrantes,

§. IX.

I. Apostolorum patriam si sciscitaris: *Judaei, et quidem, quantum constat, Galilaei fuere ad vnum omnes.* u) Judaei essent primi Messiae testes necesse erat. Hi enim Soli tunc temporis vera vnus Dei vtebantur cognitione; soli quoque promissum mundi Saluatorem praestolabantur: soli denique verum Messiam ex vaticiniorum collatione dignoscere pote-

* 3

fant

r) 2 Cor. XI. XII. Gal. I. II. al.

s) Matth. IX. 4. 5. 7.

t) Ioh. XVII. II.

u) Act. II. 7. Marci XIV. 70.

rant. Quum insuper *salus mundi* ex Iudaeis proficisceretur, ac huic populo tunc sacro, primo Euangelium esset annunciandum, primi quoque Euangelii praecones Iudaeorum esse debebant populares, si fides illis esset adhibenda. x) *Galilaeos* vero cur Christus assumeret Apostolos, prorsus liquidum quidem non est: has tamen huius delectus causas adducemus vero non abfimiles. 1. Galilaea prima Euangelii luce fuit illustrata, secundum dicta Prophetarum. y) Quum vero ab initio vna cum Jesu esse deberent designati ipsius testes, §. 3. non poterant non Galilaei esse. 2. Galilaeam incolentes Iudaei erant reliquis, in ipsa Iudaea et confinibus Hierosolymorum commorantibus, simpliciores ac non adeo strenui traditionum Pharisaeicarum defensores: qua de re infra pluribus.

§. X.

II. Apud nullum Apostolorum, antequam designaretur, beneficium quoddam a Christo est collocatum: sed Apostoli potius, omnibus suis posthabitis Christum sequentes a magistro gratiam inire videbantur. Tantum abfuit, vt Christus istiusmodi, quibus diuina virtute erat medicatus, se sequi iusserit, vt horum potius nonnullos, eum vt ipsis haec daretur venia, rogantes, indignabundus reiecerit. z) Hosce apud suos quidem vt eius beneficia celebrarent, monuit, noluit autem tales testimonium de eo gentes inter integras dicere. Apostolorum, quorum electionis accurata inuicitur mentio, nemo quodam accepto beneficio se Christo adiunxit comitem, sed vel sua sponte eum adierunt, vel vocati in discipulorum numerum sunt aggregati. Andreas, Joannis Baptistae olim affecla, Christum sermone eius audito sectabatur. a) Andreas Petro fratri Jesum vt amplecteretur Messiam, persuasit. b) Philippum Christus, se sequatur, iussit. c) Philippus Nathanaeli, quem Bartholomaeum esse non est quod dubitemus, Christo vt nomen daret, fuit auctor. d) Jacobum porro et Joannem Zebedaei filios retia resarciens Christus vocauit. e) Matthaeus tandem quaestuoso publicani munere fungens, nullo affectus proemio Christum

x) Ioh. IV. 22. Act. XIII. 46. a1.

y) Marth. IV. 12. coll. Ef. IX. 1. sq.

z) Marci I. 43. 44. V. 18. 19. coll. Luc. IIX. 38. 39.

a) Ioh. I. 37. 40.

b) c. 41. 42.

c) l. c. 43.

d) 45. 49.

e) Matth. IV. 21. 22.

stum subsequi est iustus, iussuque morem gessit. f) Petri quidem exemplum dubium mouere videtur, quem Lucas tunc hominum piscatorem, h. e. Euangelii doctorem declaratum esse memorat, cum diuinam Christi virtutem in mira piscium captione perspexisset. g) At non primam hanc fuisse vocationem, et Petrum iam ante haec Christum esse sequutum, loca infra excitata satis superque docent. h) Immo Petrus commodis ex hoc miraculo ad ipsum redundantibus frui minus potuit, omnibus derelictis Christum statim sequi iustus, i)

XI.

Quid est vero, quod ita egerit Seruator? Quid est, quod homines sui beneficii memores, eumque pro eo ac debebant, maximo complectentes amore, socios et factorum testes esse noluerit? Norat scilicet hominum indolem, ac fidem illis, in re praesertim grauissima, facile denegari, qui istum, a quo insigni sunt maclati beneficio, laudibus celebrant, perspexit. Sunt certe plerumque istiusmodi aut fraudis nomine suspecti, et amicitia, honorificum vt virtutis nunquam expertae tribuant testimonium permoti videntur. Aut haec quoque si ab ipsis esset remota suspicio, semper tamen fuissent, qui subdubitassent: num forsitan tales homines nimio in Christum de ipsis optime meritum abrepti amore, omnia eius facta absque omni scrutatione habuerint miracula. Sexcenta alia religionis nostrae aduersarii, qui et in causa maxime explorata, in qua nulla est dubitatio, dubitant, obgannirent, si eos Christus denominasset Apostolos, quorum beneuolentiam eximio antea beneficio sibi conciliasset. Quum vero eos citarit vitae rerumque suarum testes, quorum gratiam nullo erat aucupatus beneficio, candorem eximium et animum rebus suis minime diffidentem ostendit. Nobis ad haec consuluit, fidei impedimenta tollendo et istiusmodi testimonia menti proponendo, quibus veritatis amans fidem non potest non tribuere. Apostoli vero, quum dicto audientes Christo sine mora essent, nullo pellecti proemio aut beneficio, se non nisi de diuina seruatoris nostri missione conuictos, Deique Spiritu ductos, Christum omnibus relicis esse sequutos, liquido declarant.

Haec Programmatis limites meditationibus quoque nostris fines constituere nos cogunt. Alio, si Deo placebit, tempore incoepa persequemur.

Super-

f) Matth. IX. 9.

g) Luc. V. 1. sq.

h) Luc. IV. 38. coll. Marci I. 29. 36. 37. v. Hanbers Harmonische Anmerk. p. 45. seq.

i) Luc. V. 11.

Supereſt, vt literarum humaniorum Fautores, Muſarumque noſtrarum amicos, ampliffimos in primis atque Honoratiſſimos Gymnaſii Antiffites, ad audiendas iuuenum quorundam ſcholae noſtrae Orationes, quo par eſt obſeruantiae cultu vocemus, inuitemus.

ORATIONVM THEMATA

HAEC ERVNT.

- 1.) LEOPOLDVS GVILIELMVS GOELER Deſſauienſis de *Homine, ſola ratione reliquis animantibus ſuperiore, cetera inferiore*, loquutus, auditorum ſtudia expetet dicturis commilitonibus.
- 2.) FRIDRICVS ERN. WILMSEN. Hallenſ. *Dei, largam nobis meſſem concedentis, laudem* carmine celebrabit Germanico.
- 3.) JOH. FRIDR. VEIST. Norimberg. *Deum hyemali quoque tempore hominibus conſulere*, docebit.
- 4.) FRIDR. AVG. CHRISTINNECKE Hallenſ. *Dei in animantia curam, brumali quoque tempore conſpicuam praedicabit, et quidem i.) ratione victus.*
- 5.) GVIL. HERM. BEAVVAYS Halenſ. eandem ſummi numinis curam 2) *ratione amictus animantium extollet oratione paterna.*
- 6.) ISAACVS DANIEL de MARES, Norimberg. *Scholae valedicturus de Theologiae ſtudioſo ſapientiam cum pietate coniungente*, dicet latine.

1078

Ms 76

DE
JESV CHRISTI
SAPIENTIA

IN ELIGENDIS
ET
PRAEPARANDIS APOSTOLIS

CVA
SITIO

ORATORIAE

MDCCLIX

MERID.

ORMATORVM

O

ND AE

SIT

OBVS PAVLI

N. RECTOR.

BVRGICAE,

IS SCHNEIDERI.

